

DENTIN

Ramatov Umrbek

Buxoro Innovatsion Ta'lim va Tibbiyot Universiteti

Annotatsiya: Bu maqolada dentin nimadan iborat bolgani va qanaqa qatlamlarga ega ekanligini ko'rib chiqdik.

Kalit so'zlar: Dentin, funktsiyalari qanday, qatlamlarga, turlari.

Dentin-kuchli to'qima shaklida taqdim etilgan tishning asosi. Tish tojida joylashgan dentinning qismi emalning himoya qatlami bilan qoplangan va ildiz zonasida tsement uni himoya qiladi. Rivojlangan karies bilan nafaqat emal yo'q qilinadi. Patologik jarayon chuqurroq qatlamlarga o'tkazilib, tishlarning dentiniga etib boradi.

Dentin nimadan iborat va uning asosiy funktsiyalari qanday?

Tishning mustahkamligi uning tarkibidagi asosiy suyak moddasini ta'minlaydi. Tish dentin bo'shashgan, ammo ayni paytda juda barqaror tuzilish ko'rinishidagi asosiy qismidir. Agar siz kuch darajasiga qarab baholasangiz, unda tanadagi eng kuchli modda tish emali bo'lib, ikkinchi o'rinni dentin egallaydi.

Bunday xususiyatlarga nima erishiladi? Quvvat dentin tarkibiga bog'liq: uning to'qimalarining 70% minerallar (kaltsiy, kremniy, ftoridlar va fosfatlar), 20% organik tuzilmalar (kollagen, yog'lar) va yana 10% suvdur. Mikroskop ostida strukturani o'rganayotganda notekis ohak konlarini ko'rib chiqish mumkin. To'qimalar orqali ko'plab mikrotubulalar o'tadi, ularning ichida pulpaning asab jarayonlari bir-biriga bog'langan.

Tish ko'p qatlamli va murakkab funktsional tizimdir. Uning tuzilishi har bir elementning maqsadi bilan aniq belgilanadi. Dentin qatlamida mustaqil hujayra elementlari va kapillyarlar yo'q, chunki tishning bu qismining vazifasi mustahkamlikni ta'minlashdir.

Anatomiya nuqtai nazaridan dentin bir necha qatlamlarga ega:

plash-bu kollagen radial tolalari to'plangan tashqi dentin (ular Korf tolalari deb ham ataladi). Tish qismida u darhol emal ostida ekanligini ko'rishingiz mumkin;

perikarp-kollagen tolalari tangensial ravishda yotadigan ichki qatlam (ular Ebner tolalari deb ataladi);

pre-dentin tish pulpasiga qo'shni bo'lgan eng chuqur ichki qatlamdir.

Dentin turlari Dentin qatlamining shakllanishi individual jarayondir. Rang, zichlik, minerallashuv darajasi ko'plab omillarga bog'liq. Bemorda qanday ovqatlanish turi borligi, u minerallar va vitaminlar shaklida xun takviyasini oladimi yoki yo'qmi, qanday yomon odatlari borligi muhimdir. Dentin erta yoshdan boshlab yotqiziladi, shuning uchun bolalikdan boshlab, bemor balog'at yoshida tish to'qimalarining tez yo'q qilinishidan aziyat chekadimi yoki yo'qligini taxmin qilish mumkin. Malokluziya va boshqa nuqsonlar ichki to'qimalarning yangilanish tezligiga ta'sir qiladi.

Mutaxassislar dentinning bir nechta turlarini ajratib ko'rsatishdi:

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-MAY

ANDIJON, 2024

1. birlamchi-bu fiziologik deb ham ataladi. Bolaning tishlarini tishlash paytida yotqizilgan;
2. ikkilamchi dentin hayot davomida hosil bo'ladi. Uning zichligi to'g'ridan-to'g'ri mineralizatsiyaga bog'liq. Minerallarning to'yinganligi qanchalik kichik bo'lsa, tubulalar hajmi shunchalik kichik bo'ladi. Kuchlilik ko'rsatkichi bundan aziyat chekmoqda;
3. uchinchi darajali dentin-bu karies paydo bo'lgan joylarda shikastlangan to'qimalarning shakllanishi, emal qatlamining yo'q qilinishi natijasidir. Minerallashuv juda past va tubulalar deyarli yo'q.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bikov V. L. inson og'iz bo'shlig'i organlarining gistologiyasi va embriologiyasi. Spb, 1998 yil.
2. Gemonov V. V., Lavrova E. N., falin L. I. og'iz bo'shlig'i va tish organlarining gistologiyasi va embriologiyasi bo'yicha Atlas. Moskva, 2003 yil.
3. Kuznetsov S. L., Torbek V. E., Derevyanko V. G. og'iz bo'shlig'i organlarining gistologiyasi. Moskva, 2012 yil.